

ПРЕДЛОЗИ НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА ЗА КУЛТУРУ У ПОСТУПКУ ДОНОШЕЊА НАЦРТА ИЗМЕНА И ДОПУНА ЗАКОНА О КУЛТУРИ

3. децембар 2014.

Представници Министарства културе и информисања су на 33. седници Националног савета за културу одржаној 1. октобра 2014. члановима Савета представили радну верзију Нацрта закона о изменама и допунама Закона о култури. Савет је на својој 6. ванредној седници одржаној 20. октобра размотрио добијену радну верзију Нацрта, те је усвојио своје предлоге за измене Закона и упутио их Министарству културе и информисања. На 34. седници Савета одржаној 19. новембра 2014. представник Министарства културе и информисања је обавестио Савет да је усвојено 70% предлога Савета. Након тога, Савет је урадио упоредну анализу Нацрта закона о изменама и допунама Закона о култури и констатовао да је од двадесетак његових предлога прихваћен само један у целости, неколико делимично, а остали нису прихваћени. На седници Савета одржаној 3. децембра 2014, после расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о култури, Савет је одлучио да на свој веб сајт постави следећу упоредну анализу у којој се види шта је од предлога Савета Министарство прихватило, а шта није.

ЧЛАН 3 (то је сада члан 1) – ДЕЛИМИЧНО УСВОЈЕН ПРЕДЛОГ НСК

Члан 3.

"Република Србија стара се о остваривању општег интереса у култури и о спровођењу културне политике као скупа циљева и мера подстицања културног развоја који се заснива на следећим начелима:

- 1) очување културног и историјског наслеђа;
- 2) слобода изражавања у културном и уметничком стваралаштву;
- 3) подстицање културног и уметничког стваралаштва;
- 4) отвореност и доступност културних садржаја јавности и грађанима;
- 5) уважавање културних и демократских вредности локалне, регионалне, националне, европске и светске традиције и културне разноликости и интеркултурног дијалога;
- 6) интегрисање културног развоја у социо-економски и политички дугорочни развој демократског друштва;
- 7) демократичност културне политике;
- 8) равноправност субјеката у оснивању установа и других правних лица у култури и равноправност у раду свих установа и других субјеката у култури;
- 9) децентрализација у одлучивању, организовању и финансирању културних делатности у складу са културном политиком;
- 10) аутономија субјеката у култури;
- 11) подстицање одрживог развоја културне средине као интегралног дела животне средине."

ЧЛАН 5 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК ОСТАО ЧЛАН 5. ИЗ СТАРОГ ЗАКОНА:

Национални савети националних мањина старају се о спровођењу културне политике националне мањине и, у складу са законом, учествују у процесу

одлучивања **или сами одлучују** о појединим питањима везаним за своју културу, оснивају установе културе и друга правна лица у култури.

НСК - ЧЛАН 5.

Национални савети националних мањина старају се о спровођењу културне политике националне мањине и, у складу са законом, учествују у процесу одлучивања о појединим питањима везаним за своју културу, оснивању својих установа културе и других правних лица у култури.

Образложење НСК

НСК предлаже да се скину речи "или сами одлучују". Питања везана за надлежности националних савета националних мањина у области културе регулисана су, иначе, члановима 16, 17. и 18. *Закона о националним саветима националних мањина* (Службени гласник РС, 72/09). У примени се, међутим, у вишенационалним срединама често и од стране оснивача и од стране јавних установа у области културе јављају одређене недоумице за које у постојећем *Закону о култури* не постоје одговори. Наиме, дешава се да националне мањине могу да учествују у одлучивању о власништву над неком зградом која је у власништву Републике, или да сви чланови управног одбора буду из једне националне мањине, иако је вишенационална средина. Требало би да буде дата пропорција о заступљености мањина у складу са *Законом о националним саветима националних мањина*. Поред тога, давање права националним саветима националних мањина да оснивају установе културе, посебно у области заштите културног наслеђа, има за последицу његову поделу по националној основи. Културно наслеђе је недељиво, а оснивање установа заштите културног наслеђа националних мањина је у супротности и са предложеним обнављањем мреже установа заштите која је предложена тачком 15а у члану 6 – Општи интерес у култури.

ЧЛАН 6 – УСВОЈЕНЕ СУГЕСТИЈЕ НСК ДЕЛИМИЧНО

Није усвојено:

Став 1, тачка 1: - континуиран и усклађен културни развој,

Став 1, тачка 3: - **прикупљање**, истраживање, проучавање, заштита, чување, коришћење и представљање културног наслеђа,

Став 1, тачка 10: - подстицање међународне културне сарадње

Носи став НСК, 13А: - дигитализација културног наслеђа и развој дигиталне истраживачке инфраструктуре, (остало "**....дигиталне истраживачке структуре** ..., што је термин који не постоји)

НСК: ЧЛАН 8 – НА ВЕЛИКУ ЖАЛОСТ, НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК.

ЧЛАН 8 - ОБЛАСТИ И ДЕЛАТНОСТИ У КУЛТУРИ

Члан 8.

Област културе обухвата:

- 1. Област културног наслеђа**
- 2. Област уметности**
- 3. Друге делатности у области културе**

Члан 8 а.

Делатностима у области културног наслеђа, у смислу овог закона, сматрају се:

1. Прикупљање, истраживање, заштита, коришћење и представљање покретног културног наслеђа
2. Прикупљање, истраживање, заштита, коришћење и представљање непокретног културног наслеђа
3. Прикупљање, истраживање, заштита, коришћење и представљање нематеријалног културног наслеђа

Делатност из става 1. тачка 1. овог члана чине:

1. Архивска делатност
2. Музејска делатност
3. Заштита старе и ретке библиотечке грађе

Делатност из става 1. тачка 2. овог члана чине:

1. Делатност заштите непокретног културног наслеђа
2. Археолошка ископавања и истраживања

Члан 8 б.

Уметничким делатностима, у смислу овог закона, сматрају се:

1. Књижевно стваралаштво
2. Књижевно преводилаштво
3. Музичко стваралаштво
4. Музичка интерпретација
5. Ликовна уметност
6. Примењене уметности
7. Архитектура
8. Кинематографско стваралаштво
9. Сценско стваралаштво
10. Сценска интерпретација
11. Аудио-визуелно стваралаштво
12. Дигитално стваралаштво и мултимедија

Члан 8 в.

Другим делатностима у области културе, у смислу овог закона, сматрају се:

1. Стручна и научна делатност у оквиру делатности из члана 8 б. овог закона
2. Стручна сарадња у уметничким делатностима и делатностима у области културног наслеђа
3. Библиотечко-информациона делатност
4. Научноистраживачка и едукативна делатност у култури
5. Издаваштво
6. Продукција културних програма и дела
7. Превођење стручних и научних текстова из области културе
8. Извођења музичких, говорних, артистичких и сценских културних програма

Образложење НСК:

Предложена подела јасно разграничава област културе на област културног наслеђа, на област уметности и на друге делатности у области културе. Њоме се избегава неадекватно груписање потпуно различитих и неспојивих делатности у оквиру једне. Издаваштво, књижарство и музичка продукција никако се не могу сматрати уметничким делатностима, како сугеришу и важећи Закон о култури и нови Нацрт Измена и допуна Закона о култури. Из неадекватне и неодрживе

поделе културних делатности проистичу непремостиви проблеми у Закону у култури, и управо због ње Закон се није могао применити у многим својим сегментима. Ова подела по предлогу НСК после је доследно спроведена кроз читав Закон и њоме су решени многи проблеми из праксе који су се појављивали у примени Закона. Нажалост, Министарство културе је увело нови члан 8, једну потпуно конфузну поделу делатности, те међу културне делатности спада и књижарство, циркус и пантомима, али нема балета и кинематографије.

ЧЛАН 13 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК, ОСТАО ИСТИ ЧЛАН КАО У СТАРОМ ЗАКОНУ

ИСТИ КАО У СТАРОМ ЗАКОНУ Члан 13.

Ради подстицања културног стваралаштва и културне делатности Влада утврђује републичке награде за посебан допринос развоју културе и критеријуме за њихову доделу.

Ради подстицања културног стваралаштва на територији аутономне покрајине награде за посебан допринос развоју културе и критеријуме за њихову доделу утврђује надлежни орган аутономне покрајине.

НСК - ЧЛАН 13.

Ради подстицања културног стваралаштва и културне делатности Влада утврђује републичке награде за посебан допринос развоју културе, а критеријуме за њихову доделу министарство надлежно за културу.

Образложење НСК:

Ако постоји једна републичка награда за целу Србију, онда нема разлога да постоји и посебна награда за Војводину, те други став треба избрисати. Речено је да Влада утврђује критеријуме, а НСК је додао да то ради министарство надлежно за културу. НСК се залаже да постоји таква једна годишња републичка награда која би се додељивала у свим делатностима културе и свим делатницима, без обзира на њихове године или статус.

НСК: ЧЛАН 14 – ДОДЕЛА «НАЦИОНАЛНИХ ПРИЗНАЊА» - НИЈЕ УСВОЈЕН ПРЕДЛОГ НСК, ВЕЋ СЕ ЦЕО ЧЛАН БРИШЕ, ДАКЛЕ НЕМА ВИШЕ «НАЦИОНАЛНИХ ПРИЗНАЊА»

НОВИ НАЦРТ

Члан 14. брише се.

Образложење

Предложеном изменом се укида додела националних признања

НСК - ЧЛАН 14. - Признање за врхунски допринос националној култури **Члан 14.**

Влада додељује признање у виду доживотног месечног новчаног примања уметнику, односно стручњаку у култури за врхунски допринос култури Републике Србије (у даљем тексту: Признање). Ово признање додељује се уметнику, односно стручњаку у култури који је остварио право на пензију.

Признање се додељује на основу јавног позива који расписује Министарство.

Јавни позив из става 2. овог члана оглашава се једном годишње на званичној интернет страни Министарства и у неком од дневних јавних гласила које излази у целој Републици Србији.

Испуњеност услова за доделу Признања утврђује Комисија за утврђивање предлога за доделу признања уметницима, односно стручњацима у култури за врхунски допринос култури Републике Србије (у даљем тексту: Комисија).

Чланове Комисије именује министарство надлежно за културу.

Комисија има седам чланова који се именују из реда носилаца Признања за врхунски допринос националној култури, од којих је један представник националних савета националних мањина.

На основу предлога Комисије и уз претходно прибављено мишљење Националног савета за културу, Министарство предлаже Влади акт о додели Признања.

Влада доноси решење о додели признања за врхунски допринос култури Републике Србије.

Признање се додељује и исплаћује уметнику, односно стручњаку у култури у виду доживотног месечног новчаног примања чији је износ једнак просечној заради у Републици Србији.

На основу јавног позива из става 2. овог члана Признање може бити додељено уметнику или стручњаку у култури из свих наведених делатности: књижевно стваралаштво, књижевно преводилаштво, музичко стваралаштво, музичка интерпретација, ликовна уметност, примењене уметности, архитектура, уметничка фотографија, аудио-визуелно стваралаштво, сценско стваралаштво у домену драме, сценска интерпретација у домену драме, сценско стваралаштво у домену уметничке игре, сценска интерпретација у домену уметничке игре, кинематографско стваралаштво, дигитално стваралаштво и мултимедија, библиотечко-информациона делатност; истраживање, заштита, коришћење и представљање покретног културног наслеђа; истраживање, заштита, коришћење и представљање непокретног културног наслеђа; истраживање, заштита, коришћење и представљање нематеријалног културног наслеђа, научноистраживачка и едукативна делатност у култури.

Признање из става 1. овог члана исплаћује се из буџета Републике Србије.

Ближе услове и начин доделе признања из става 1. овог члана утврђује Влада.

Образложење НСК:

НСК сматра да у Закону треба да остане Признање у виду доживотног месечног новчаног примања, али и да је неопходно прописати мере које ће спречити даљу инфлацију и девалвацију Признања. НСК је констатовао да се неадекватне одлуке појединих комисија и политички притисци да се Признање додели лицима која не задовољавају услове из Уредбе о ближим условима и начину доделе Признања за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина довели до нарушавања угледа Признања. НСК, међутим, сматра да то није разлог да се укида цела институција Признања, већ да се ревидирају услови за његову доделу и да се будуће комисије за утврђивање предлога за доделу Признања уметницима, односно стручњацима у култури за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина обавезу на доследну примену Уредбе. НСК сматра да би чланове комисије убудуће требало именовати из реда носилаца признања за врхунски допринос националној култури. Таква мера би знатно повећала кредибилитет комисије и њених одлука и у исто време смањила могућност за политичке и све друге притиске на чланове комисије. НСК такође сматра да би било добро да Комисија пошаље предлог Савету који би дао своје мишљење пре саме доделе Признања.

ЧЛАН 16 – САСТАВ НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА ЗА КУЛТУРУ – НИЈЕ УСВОЈЕН ПРЕДЛОГ НСК

У Нацрту остао предлог Министарства:

"ба) једног члана на предлог Универзитета; ",
(што значи Београдског универзитета) .

НСК је имао предлог:

б) једног члана на предлог универзитета и академија уметности,»
(чиме би се избегла централизација Савета.)

Образложење НСК:

Када је реч о предлогу Министарства да један члан Савета буде са Универзитета (уместо једног члана са Универзитета уметности), НСК се слаже са тим, али има примедбе. Наиме, свуда се подразумева да је то Универзитет у Београду или да је то Универзитет уметности у Београду, а занемарује се чињеница да у Србији постоји више универзитета или академија уметности. Таквим решењима Савет је једно централизовано тело које се залаже за децентрализацију културе?! НСК је својим предлогом исправио ту грешку тако што је ставио именицу у множину «универзитети», што значи да није само Универзитет у Београду; исто је учињено и са универзитетима или академијама уметности.

ЧЛАН 17 – САМО ДЕЛИМИЧНО УСВОЈЕН ПРЕДЛОГ НСК

НОВИ НАЦРТ: У члану 17. став 1. тачка 4) речи: "учествује у изради" замењују се речима: "разматра и даје мишљење о предлогу".

У ставу 1. после тачке б) додају се тачке ба) и бб) које гласе:

"ба) даје мишљење у поступку доделе статуса установе културе од националног значаја;

бб) даје мишљење у поступку доделе награде за подстицање културног стваралаштва;"

НСК ПРЕДЛОГ ЧЛАН 17 - Послови и задаци који нису прихваћени:

4) разматра и даје мишљење о предлогу стратегије развоја културе и даје оцену извршења;

5) разматра радне верзије нацрта закона из области културе и даје мишљење о њима;

8) даје мишљење у поступку доделе статуса установе културе и манифестације културе од националног значаја

9) даје мишљење у поступку доделе признања за врхунски допринос култури Републике Србије

НСК ОБРАЗЛОЖЕЊЕ: За стратегију НСК предлаже да Савет «разматра и даје мишљење о предлогу стратегије развоја културе и даје оцену извршења». НСК такође додаје и посао којим се тренутно бави: "разматра радне верзије нацрта закона из области културе и даје мишљење о њима". НСК је такође додао и један посао који је испуштен у ранијој верзији, а који је НСК обављао ("7. даје мишљење у поступку доделе статуса установе (и манифестације) културе од националног значаја"), а додао је и још један посао за који сматра да би га обављао одговорно и ефикасно ("8. даје мишљење у поступку доделе признања за врхунски допринос култури Републике Србије").

ЧЛАН 24 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК, ОСТАО ИСТИ ЧЛАН КАО У СТАРОМ ЗАКОНУ

Члан 24.

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу оснивати установе ради очувања, унапређења и развоја културне посебности и очувања националног идентитета националних мањина.

У случају оснивања установе из става 1. овог члана, претходно се прибавља мишљење одговарајућег националног савета националне мањине.

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, као оснивачи установа из става 1. овог члана, могу у целини или делимично пренети оснивачка права на национални савет националне мањине.

НСК ПРЕДЛОГ - ЧЛАН 24.

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу оснивати установе ради очувања, унапређења и развоја културне посебности и очувања националног идентитета националних мањина.

У случају оснивања установе из става 1. овог члана, претходно се прибавља мишљење одговарајућег националног савета националне мањине.

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, као оснивачи установа из става 1. овог члана, могу у целини или делимично пренети оснивачка права на национални савет националне мањине у складу са процентуалном заступљеношћу припадника националне мањине.

Образложење НСК:

Погледати Члан 5. Не могу се мењати оснивачки акти установа у надлештву РС како би се дала права неограниченог одлучивања у погледу власништва и управљања националним мањинама. Стога НСК предлаже да се дода став «у складу са процентуалном заступљеношћу припадника националне мањине». Ипак, НСК сматра да је потребно испитати да ли је неопходно да овај члан остане и да ли је он можда противустанован. Пренос делимично или у целини оснивачких права над установама културе на национални савет националне мањине је контрадикторан члану о оснивању мреже установа културе за целу територију РС.

ЧЛАН 25А – ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК:

После члана 25. додаје се члан 25а, који гласи:

"Обавеза установа културе је да својим радом допринесу **ПРИКУПЉАЊУ, очувању**, истраживању, проучавању, приказивању и подстицању домаћег културног и уметничког наслеђа као и културног и уметничког савременог стваралаштва.

Установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе има обавезу да у годишњим програмским садржајима планирају и реализују најмање 40% домаћег уметничког стваралаштва."

Образложење НСК:

НСК сматра да у Закон свакако треба унети обавезу свих установа културе да допринесу унапређењу развоја домаћег културног наслеђа и домаћег стваралаштва. Остала је ипак њихова реч "очување" уместо исправне речи "чување", а и свуда би испред речи "чување", требало додати реч "прикупљање".

ЧЛАН 36 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК:
НСК ПРЕДЛОГ ЧЛАНА 36.

Услови за избор кандидата за директора установе утврђују се статутом установе.

Статути установа култура треба да буду уједначени и демократски у погледу услова за избор директора, без било каквих дискриминаторских одредби.

Кандидат за директора дужан је да предложи програм рада и развоја установе, као саставни део конкурсне документације.

Образложење НСК:

Сведоци смо сви у претходном периоду како се лоше одвијају конкурси за избор директора установа културе. Главни разлог јесу неуједначени статути установа културе: у неким је услов за избор директора само три године рада у области културе, а у неким чак и осам година руковођења установом културе. Управо због неуједначених статута, избори за директоре нису демократски и транспарентни, а често су и дискриминаторски јер искључују добре ствараоце и стручњаке који због сувише рестриктивних услова не могу чак ни да конкуришу. Стога НСК сматра да је у Закон потребно додати други став овог члана.

ЧЛАН 41 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

НСК је предложио да се прецизно одреди да број чланова Управног одбора буде 5 (пет). Министарство је оставило да Управни одбор има најмање три члана.

НСК ПРЕДЛОГ:

Установом управља управни одбор.

НСК Управни одбор установе има пет чланова.

Чланове управног одбора именује и разрешава оснивач, из реда истакнутих стручњака и познавалаца културне делатности.

Председника управног одбора именује оснивач из реда чланова управног одбора.

ЧЛАН 42 - НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

НСК је предложио да два члана Управног одбора, од укупно пет, буде из реда запослених у установи. То Министарство није прихватило, већ је оставило "најмање један од..".

НСК ПРЕДЛОГ:

Ако је оснивач установе Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, **два члана** управног одбора се именују се из реда запослених у установи, на предлог репрезентативног синдиката установе, а уколико не постоји репрезентативни синдикат, на предлог већине запослених.

Чланови управног одбора из реда запослених морају да буду из реда носилаца основне, тј. програмске делатности.

НСК ОБРАЗЛОЖЕЊЕ- ЧЛАНОВИ 41 - 42.

НСК сматра да је потребно законом одредити (члан 41) да управни одбор треба да има пет чланова (три је мало, а седам већ превише). Процентуално одређивање броја чланова управног одбора није добро решење, јер онда долазимо у ситуацију

да говоримо о 1,5 човеку члану управног одбора из реда запослених!? НСК стога сматра да се (Члан 42): **"два члана** управног одбора именују се из реда запослених у установи, на предлог репрезентативног синдиката установе, а уколико не постоји репрезентативни синдикат, на предлог већине запослених. Чланови управног одбора из реда запослених морају да буду из реда носилаца основне, тј. програмске делатности.

ЧЛАН 45 - НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

НСК је предложио да се прецизно одреди да Надзорни одбор има **три члана**, а Министарство је оставило "најмање три члана".

НСК ПРЕДЛОГ:

У установи се образује надзорни одбор.

Надзорни одбор обавља надзор над пословањем установе.

Надзорни одбор има **три члана**.

ЧЛАН 46 - НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

НСК је предложио да се прецизно одреди да се **"један члан** надзорног одбора именује се из реда запослених у установи, на предлог репрезентативног синдиката установе, а уколико не постоји репрезентативни синдикат, на предлог већине запослених", а Министарство је оставило одредбу из старог Закона **"највише једна трећина** чланова надзорног одбора именује се из реда запоселних..."

НСК ПРЕДЛОГ:

Ако је оснивач установе Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, **један члан** надзорног одбора именује се из реда запослених у установи, на предлог репрезентативног синдиката установе, а уколико не постоји репрезентативни синдикат, на предлог већине запослених.

ЧЛАНОВИ 52-54 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК О СТАТУСУ УСТАНОВА (И МАНИФЕСТАЦИЈА) ОД НАЦИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА, ОСТАЛО ЈЕ КАО У СТАРОМ ЗАКОНУ. Дакле, остало је да све установе морају да конкуришу за стицање статуса установе од националног значаја, а предлог за увођење манифестација од националног значаја није прихваћен.

НСК ПРЕДЛОЗИ ЗА ЧЛАНОВЕ 52, 53. и 54.

1.2. Установе културе од националног значаја

Појам

Члан 52.

(1) Установа културе од националног значаја јесте установа која има репрезентативну улогу у откривању, стварању, истраживању, заштити, проучавању, представљању, ширењу и очувању националних културних вредности.

(2) Статус установе културе од националног значаја према овом Закону имају следеће установе:

Народни музеј у Београду, Народна библиотека Србије, Архив Србије, Народно позориште у Београду, Београдска филхармонија, Југословенска кинотека, Републички завод за заштиту споменика културе, Архив Југославије, Историјски музеј Србије, Етнографски музеј, Музеј савремене уметности, Музеј примењене

уметности, Природњачки музеј, Музеј историје Југославије, Галерија Матице српске Нови Сад, Библиотека Матице српске Нови Сад, Српско народно позориште у Новом Саду, Национални ансамбл «Коло».

(3) Статус установе културе од националног значаја може се добити и актом Владе, на предлог Министарства, уз претходно прибављено мишљење Савета.

(4) Статус установе културе од националног значаја стечен на основу акта Владе из става 3. овог члана може се одузети у поступку и на начин на који је стечен.

(5) Влада ближе уређује услове, критеријуме и начин стицања, односно одузимања статуса установе културе од националног значаја за установе које тај статус стичу према ставу 3. овог члана.

Члан 53.

Установа која има или је стекла статус установе културе од националног значаја, уз назив установе уноси и ознаку: "Установа културе од националног значаја".

Члан 53А.

Обавеза установа културе од националног значаја је да својим радом допринесу истраживању, чувању, неговању, проучавању, приказивању и подстицању домаћег културног и уметничког наслеђа као и културног и уметничког савременог стваралашта.

Финансирање

Члан 54.

(1) Установе културе од националног значаја из члана 52. става 2., чији је оснивач Република Србија или Аутономна покрајина, приоритетно се финансирају из буџета.

(2) Остале установе културе од националног значаја, које су тај статус стекле према члану 52. ставу 3., имају право на приоритетно финансирање програма и пројеката који се финансирају, односно суфинансирају из буџета на основу спроведеног јавног конкурса.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НСК

Сасвим је непримерено да централне установе културе од којих неке постоје и скоро два века путем конкурса траже и стичу статус установе од националног значаја, заједно са мањим установама које немају тако дугу традицију. Свака земља зна које су јој установе од националног значаја, па би тако требало да буде и у Србији. Стога предлажемо да се у самом закону наведу установе од националног значаја, али и да се остави могућност да и неке друге установе конкуришу за стицање тог статуса. Листа установа којима се законом гарантује статус установа од националног значаја, која је овде наведена, може се још преиспитати и ревидирати.

Пример: Народна библиотека Србије је основана 1832. године, а установа од националног значаја по закону је већ од 27. фебруара 1881. године када је донет *Закон о Народној библиотеци и Музеју*, затим по *Закону о Народној библиотеци*

Србије из 1901. године, па све до Закона о општем интересу у области културе из 1992. године. А сада поново мора да конкурише за стицање статуса установе од националног значаја!

НОВО - НСК 1.2.1 Културне манифестације од националног значаја

Појам

Члан 54.В

Културне манифестације од националног значаја су оне манифестације које имају националну и репрезентативну улогу у откривању, стварању, представљању, чувању и ширењу националних културних вредности, као и подстицању савременог културног и уметничког израза.

Статус културне манифестације од националног значаја стиче се актом Владе, на предлог Министарства, уз претходно прибављено мишљење Савета.

Статус културне манифестације од националног значаја стечен на основу акта из става 2. овог члана може се одузети у поступку и на начин на који је стечен.

Влада ближе уређује услове, критеријуме и начин стицања, односно одузимања статуса културне манифестације од националног значаја.

Члан 54Г

Манифестација која је, у складу са овим законом, стекла статус манифестације културе од националног значаја, уз назив манифестације уноси и ознаку: "Културна манифестација од националног значаја".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НСК:

НСК сматра да је потребно увести и нову категорију у Закон, а то су културне манифестације од националног значаја. Знамо да у Србији постоји огроман број манифестација, као и да неке од њих баш и нису потребне. Стога НСК сматра да је потребно утврдити које су то културне манифестације од националног значаја, а требало би да су то оне манифестације које имају националну и репрезентативну улогу у откривању, стварању, представљању, чувању и ширењу националних културних вредности, као и подстицању савременог културног и уметничког израза. Статус "манифестације од националног значаја" стиче се по сличном принципу као и статус установе од националног значаја (конкурс - комисија - мишљење НСК - Влада).

ЧЛАН 59 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

НАЦРТ ЗАКОНА: "Самостални стручњак у култури јесте физичко лице које самостално, у виду занимања, обавља научноистраживачке, теоријско-критичке, едукативне, продуцентске, организаторске, менаџерске, конзерваторско-рестаураторске и друге стручне послове у области културних делатности, и коме је репрезентативно удружење у култури утврдило статус лица које самостално обавља делатност у области културе."

НСК Образложење: НСК сматра да Закон не треба да третира послове осенчене црвеном бојом (продуцентске, организаторске, менаџерске) као стручне послове у области културних делатности, реч је о пословима из подручја предузетништва.

ЧЛАНОВИ 56-63 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК **НСК ПРЕДЛОЗИ ЗА ЧЛАНОВЕ 56-63**

Репрезентативна удружења у култури

Члан 56

Репрезентативно удружење у култури представља водећу организацију уметника и/или стручњака у култури који се окупљају ради остваривања заједничких циљева.

Члан 57.

Статус репрезентативног удружења у култури може бити додељен удружењима која окупљају уметнике или стручњаке из следећих делатности:

1. Књижевно стваралаштво
2. Књижевно преводилаштво
3. Музичко стваралаштво
4. Музичка интерпретација
5. Ликовна уметност
6. Примењене уметности
7. Архитектура
8. Кинематографско стваралаштво
9. Уметничка фотографија
10. Сценско стваралаштво и интерпретација у домену драме
11. Сценско стваралаштво и интерпретација у домену уметничке игре
12. Аудио визуелно стваралаштво
13. Дигитално стваралаштво и мултимедија
14. Библиотечко-информациона делатност
15. Истраживање, заштита, коришћење и представљање покретног културног наслеђа
16. Истраживање, заштита, коришћење и представљање непокретног културног наслеђа
17. Истраживање, заштита, коришћење и представљање нематеријалног културног наслеђа.

Статус репрезентативног удружења у култури може бити додељен и у области културно-ументичког аматеризма.

Уколико у једној културној делатности постоји више регистрованих удружења, или постоје регистрована удружења која покривају више делатности, статус репрезентативног удружења у култури за територију Републике Србије (у даљем тексту: репрезентативно удружење у култури), на предлог Комисије за утврђивање репрезентативности удружења у култури, решењем утврђује министар.

Регистар репрезентативних удружења у култури води Министарство.

Састав и начин рада комисије из става 1. овог члана као и ближе услове и начин утврђивања и престанка статуса репрезентативног удружења у култури, прописује министар.

Решење из става 1. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 58.

Удружење у култури које је, у складу са овим законом, стекло статус репрезентативног удружења у култури, уз назив удружења уноси и ознаку: "Репрезентативно удружење у култури".

Финансирање

Члан 59.

Репрезентативна удружења у култури имају право на финансирање из буџета РС својих основних делатности и поверених послова који су од општег интереса за културу РС, према годишњим програмима активности које достављају министарству.

НСК Образложење: Неопходно је да држава омогући функционисање репрезентативних удружења у култури. Ова удружења су непрофитабилна а обављају изузетно важну улогу у ширењу, представљању и подстицању културе и уметности у друштву, односно обављају послове од општег интереса за културу Републике Србије. У Хрватској, која се налази на најсличнијем стадијуму друштвеног развоја, постоји Закон о финансирању јавних потреба у култури у којем се наводи потреба потпоре удружењима, а у Закону о удругама наводи се да се из државног буџета финансирају удружења која врше послове од општег јавног интереса (на годишњем нивоу и за редовне делатности). Чак Скупштина на предлог Владе доноси кодекс о потпори удружењима. Тако држава финансира редовну делатност 35 репрезентативних удружења у култури, свесна да ту улогу не може одиграти ниједан други субјекат у култури.

Члан 60.

Удружење у култури које је стекло статус репрезентативног удружења у култури може тај статус изгубити на начин и у поступку прописаним чланом 57. став 5. овог закона

Удружења овлашћена за обављање поверених послова.

Члан 61.

Удружење овлашћено за обављање поверених послова (у даљем тексту: овлашћено удружење) јесте репрезентативно удружење у култури које врши послове утврђивања статуса лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе у оквиру делатности из члана 8а, 8б и члана 8в, тачке 1., 2. и 4., овог Закона (у предлогу НСК), односно из члана 70. став 1 тачке 1-17 (у предлогу НСК) и послове издавања уверења о том статусу и вођења евиденције лица која самостално обављају уметничку и другу делатност у области културе.

Члан 62.

Статус овлашћеног удружења може бити додељен репрезентативним удружењима у култури која окупљају уметнике и стручњаке у култури из делатности члана 57. из става 1. тач. 1–17. овог закона.

Уколико у једној културној делатности постоји више репрезентативних удружења у култури, статус овлашћеног удружења, на предлог Комисије за утврђивање статуса удружења овлашћеног за вршење поверених послова, решењем утврђује министар.

У једној културној делатности статус овлашћеног удружења може имати само једно удружење.

Регистар овлашћених удружења води Министарство.

Састав и начин рада комисије из става 1. овог члана као и ближе услове и начин утврђивања и престанка статуса овлашћеног удружења, прописује министар.

Решење из става 1. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 63.

Удружење у култури које је стекло статус овлашћеног удружења може тај статус изгубити на начин и у поступку прописаним чланом 62. став 5. овог закона

НСК Образложење: Савет сматра да не треба поистовећивати статус репрезентативности и вршење поверених послова, односно додељивање статуса лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе. Постоје удружења која несумњиво заслужују да буду призната као репрезентативна, и да буду финансирана из буџета, а чији чланови по природи свог посла не могу имати статус лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе. Због тога Савет предлаже да се раздвоје категорије репрезентативног удружења и удружења које је овлашћено за обављање повереног посла. С тим што, као што се из предлога види, статус удружења које је овлашћено за обављање повереног посла може добити само удружење које је добило статус репрезентативног удружења.

ЧЛАН 62 – ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

НАЦРТ МИНИСТАРСТВА: Члан 62. мења се и гласи:

"По захтевима лица за утврђивање статуса лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе, репрезентативна удружења доносе решења за културно подручје за које су уписана у регистар репрезентативних удружења у култури у смислу члана 56. овог закона.

Ближе услове, мерила и критеријуме, као и поступак по захтевима лица за утврђивање статуса из члана 61. овог закона, као и ревизије статуса лица које самостално обављају уметничку или другу делатност у области културе за четворогодишњи период, за све области културних делатности на предлог репрезентативних удружења, прописује министар.

Самостални уметник се ослобађа од обавезе доказивања мерила и критеријума из става 2. овог члана, када напуни 30 година стажа (мушкарци), односно 25 година стажа (жене), рачунајући и увећани стаж."

ПРЕДЛОГ НСК: Члан 62.

Статус овлашћеног удружења може бити додељен репрезентативним удружењима у култури која окупљају уметнике и стручњаке у култури из делатности члана 57. из става 1. тач. 1–17. овог закона.

Уколико у једној културној делатности постоји више репрезентативних удружења у култури, статус овлашћеног удружења, на предлог Комисије за утврђивање статуса удружења овлашћеног за вршење поверених послова, решењем утврђује министар.

У једној културној делатности статус овлашћеног удружења може имати само једно удружење.

Регистар овлашћених удружења води Министарство.

Састав и начин рада комисије из става 1. овог члана као и ближе услове и начин утврђивања и престанка статуса овлашћеног удружења, прописује министар. Решење из става 1. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

ЧЛАН 66 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

ПРЕДЛОГ НСК:

Лице које је стекло статус лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе брише се из евиденције на лични захтев.

Лице из става 1. овог члана брише се из евиденције по службеној дужности кад надлежно репрезентативно удружење у култури које води евиденцију, приликом годишње провере његовог четворогодишњег уметничког или стручног рада, решењем утврди да оно не испуњава услове из Правилника из члана 62. став 4. овог закона.

Лице из става 1. овог члана брише се из евиденције по службеној дужности кад надлежно репрезентативно удружење у култури које води евиденцију, приликом годишње провере, решењем утврди да то лице више не испуњава услове прописане у члану 61. став 1. овог закона

Образложење НСК: Важећи Закон о култури не даје могућност репрезентативним удружењима да периодично проверавају да ли лице које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе испуњава услове и мерила који треба да буду утврђени Правилником и да одузму статус том лицу уколико оно не испуњава поменуте услове. Из тога произлази да лице које је стекло статус лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе, према овом Закону, може тај статус уживати неограничено дуго уколико испуњава само услове из члана 61 Закона, чак и ако не остварује никакав уметнички учинак. На овај начин стварају се услови за непрекидно умножавање броја лица која самостално обављају уметничку или другу делатност у области културе, иако ће фактички многа од тих лица с временом престати да се баве уметничком или другом делатношћу у области културе, односно да остварују уметнички учинак, односно да испуњавају услове из Правилника. Другим речима, Закон тренутно обавезује локалну самоуправу да уплаћује доприносе по основу бављења уметничком или другом делатношћу у области културе лицима која се више не баве уметничком или другом делатношћу у области културе, а не даје правну могућност репрезентативним удружењима да лицима која се више не баве уметничком или другом делатношћу у области културе одузму статус лица која се баве уметничком или другом делатношћу у области културе (уколико она и даље испуњавају услове из члана 61. овог закона). Ова аномалија, поред тога што бесмислено оптерећује буџет локалне самоуправе, неоправдано фаворизује лица која не остварују уметнички учинак јер их ставља у исту раван са онима која тај учинак остварују. Предлог НСК садржан у члану 66. став 2. омогућава репрезентативним удружењима да проверавају уметнички учинак лица којима су доделила статус лица које се бави уметничком или другом делатношћу у области културе и да им тај статус одузму уколико се она наведеном делатношћу више не баве.

ЧЛАН 70 НОВО НСК – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ

Члан 70. НСК НОВО

Средства за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и доприноса за здравствено осигурање за лице које је стекло статус лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе у оквиру делатности из члана 8а, 8б и члана 8в, тачке 1., 2., и 4., овог Закона (у предлогу НСК), односно из члана 57. став 1 тачке 1-17 (у предлогу НСК) обезбеђују се у буџету аутономне покрајине, односно буџету јединице локалне самоуправе, у складу са законом КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈУ ДОПРИНОСИ ЗА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ.

Ближе услове и начин стицања права на уплату доприноса из става 1. овог члана прописује надлежни орган аутономне покрајине, односно орган јединице локалне самоуправе.

Остала лица која су стекла статус лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе сама врше уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и доприноса за здравствено осигурање, у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.

НСК Образложење: Уплата доприноса за ПИО и здравствено осигурање је мера којом држава подстиче бављење уметношћу, стручним и научним делатностима у области културе и производњу уметничких дела – због тога што је бављење наведеним делатностима и пословима у највећем броју случајева непрофитабилно. Не постоји ниједан разлог зашто би закон давао право на уплату доприноса из буџета лицима која се баве профитабилним занимањима, као што је музичка продукција, и која су фактички предузетници. Исто тако не постоји ниједан разлог зашто би држава давала право на уплату доприноса из буџета менаџерима у култури или извођачима комерцијалних садржаја и програма који се чак ни условно не могу сврстати у културу, уколико културу не схватимо као естраду. Нема разлога ни да закон даје право на уплату доприноса из буџета лицима која се баве превођењем научних и стручних текстова, пошто ова лица фактички не делују у области културе, већ у области привреде или науке. Превођење уговора, венчаница, диплома, крштеница, студија из области маркетинга, уџбеника из математике и сличних текстова ни на који начин не може бити третирано као рад у оквиру културе. Исто тако, нема разлога да закон даје право на уплату доприноса лицима која у оквиру појединих културних делатности обављају сарадничке и помоћне послове који не припадају области културе. Та лица те исте послове могу обављати и у оквиру привреде или неког другог подручја. И најзад, када даје право на уплату доприноса свим лицима која се баве уметничком или другом делатношћу у оквиру културе, онако како је тај појам одређен у важећем Закону, Нацрт Закона не води рачуна о могућностима локалне самоуправе за уплату доприноса енормно пораслом броју тих лица, међу којима, као што смо навели, многима од њих није потребан никакав државни подстицај за бављење послом који су изабрали, пошто је тај посао профитабилан сам по себи. Подсећамо да је управо ова мањкавост важећег Закона, то јест немогућност примене одредби које се тичу давања статуса лица које обавља уметничку или другу делатност у области културе и уплате доприноса тим лицима, и била повод да Савет предложи Министарству да започне рад на изменама и допунама Закона о култури.

ЧЛАН 72 – ОСТАЈЕ ИСТИ КАО У СТАРОМ ЗАКОНУ, ШТО ЗНАЧИ ДА ЈЕ ПРИВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК (О АМАТЕРСКОМ СТВАРАЛАШТВУ)

Члан 72. - СТАРИ ЗАКОН

Аматерско културно и уметничко стваралаштво обухвата активности лица или групе лица која се без материјалне надокнаде баве стварањем или извођењем дела из области културне и уметничке делатности.

Лица и групе лица из става 1. овог члана могу се удруживати у аматерска културно-уметничка друштва и њихове савезе сагласно прописима о удруживању грађана.

Удружења из става 2. овог члана имају статус субјекта у култури.

Јединица локалне самоуправе обезбеђује просторне услове за рад аматерских културно-уметничких друштава, односно савеза и аматерских група који реализују аматерске културне програме и обезбеђују средства за реализовање програма који су од локалног и регионалног значаја.

Културно-уметничка друштва се могу удруживати у савезе на нивоу више општина, града, Покрајине и Републике ради остваривања система такмичења у аматерским програмима, едукације и програма развоја аматеризма сходно одредбама закона.

НСК - ЧЛАН 72 - 3. Аматерско културно и уметничко стваралаштво

Члан 72.

Аматерско културно и уметничко стваралаштво обухвата активности лица или групе лица која се без материјалне надокнаде баве стварањем или извођењем дела из области културне и уметничке делатности.

Лица и групе лица из става 1. овог члана могу се удруживати у аматерска културно-уметничка друштва и њихове савезе у складу са Законом о удружењима.

Удружења из става 2. овог члана имају статус субјекта у култури.

Јединица локалне самоуправе обезбеђује просторне услове за рад аматерских културно-уметничких друштава, односно савеза и аматерских група који реализују аматерске културне програме и обезбеђују средства за реализовање програма који су од локалног и регионалног значаја.

Културно-уметничка друштва се могу удруживати у савезе на нивоу више општина, града, Покрајине и Републике ради остваривања система такмичења у аматерским програмима, едукације и програма развоја аматеризма сходно одредбама закона.

Образложење НСК:

Савет се залаже да члан 72. остане исти какав је у важећем закону. Културно-уметничко стваралаштво аматера важан је и незаобилазни друштвени чинилац у култури Републике Србије, а кроз многобројне облике културних активности и њиховог организовања, у овој области је ангажовано више од 400.000 чланова. НСК је на једној од својих седница предложио израду Закона о културно-уметничком аматеризму. Оваквим предлогом новог члана 72. Министарство практично поништава значај аматеризма у друштву и своди га на обична удружења грађана.

ЧЛАН 76 – НИЈЕ ПРИХВАЋЕН ПРЕДЛОГ НСК

НОВИ НАЦРТ МИНИСТАРСТВА:

Члан 76. мења се и гласи, СТАВ 15:

Министарство, орган аутономне покрајине и орган јединице локалне самоуправе могу закључивати уговоре о суфинансирању пројекта у култури и без јавног конкурса, ако се ради о изузетно значајном пројекту који није било могуће унапред планирати и уколико тај пројекат испуњава најмање три критеријума утврђених актом из става 18. овог члана, с тим да се за те намене може ангажовати највише **до 25%** на годишњем нивоу од укупне масе одобрених буџетских средстава из става 1. овог члана за текућу годину.

ПРЕДЛОГ НСК, ЧЛАН 76, СТАВ 15:

Министарство, орган аутономне покрајине и орган јединице локалне самоуправе могу закључивати уговоре о суфинансирању пројекта у култури и без јавног конкурса, ако се ради о изузетно значајном пројекту који није било могуће унапред планирати и уколико тај пројекат испуњава најмање три критеријума утврђених актом из става 18. овог члана, с тим да се за те намене може ангажовати највише **до 5% на годишњем нивоу** од укупне масе одобрених буџетских средстава из става 1. овог члана за текућу годину.

НСК ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

НСК сматра да је превелики проценат од 25% којим се министру даје дискреционо право да додељује средства за пројекте ван редовних конкурса Министарства. Тим је чуднији проценат од 25% у Закону о култури, ако се погледају медијски закони истог министарства, рецимо, Закон о јавном информисању и медијима тај проценат ограничава на 5%. Овако висок проценат одвајања од 25% у области културе за пројекте ван конкурса ствара могућности за манипулацију, корупцију и финансијске малверзације.